

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 320/2015-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Lalička, zo sudcu Petra Brňáka a sudkyne Marianny Mochnáčovej prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Adriana Sojková - ADVOKAT DCA s. r. o., Námestie Matice slovenskej 4262/23, Dubnica nad Váhom, v mene ktorej koná konateľka a advokátka Mgr. Adriana Sojková, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 52/2014 z 25. februára 2015 v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky sp. zn. 2 Cdo 52/2014 z 25. februára 2015 v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania p o r u š e n é b o l o .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 52/2014 z 25. februára 2015 v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania z r u š u j e a v rozsahu zrušenia mu vec v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Konanie o s'ťažnosti v časti namietajúcej porušenie základného práva [REDAKOVANÉ] podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 52/2014 z 25. februára 2015 v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania z a s t a v u j e .

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 444,66 € (slovom štyristoštyridsaťštyri eur a šesťdesiatšesť centov) na účet Advokátskej kancelárie Adriana Sojková - ADVOKAT DCA s. r. o., Námestie Matice slovenskej 4262/23, Dubnica nad Váhom, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. júna 2015 doručená s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) sp. zn. 2 Cdo 52/2014 z 25. februára 2015 v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavnému súdu vyplynulo, že sťažovateľ, v právnom postavení žalovaného v 2. rade v konaní o určenie neplatnosti právneho úkonu (zmluvy o pôžičke č. 5/2007 z 8. mája 2007, pozn.), bol účastníkom súdneho konania vedeného Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 17 C 40/2009, Krajským súdom v Žiline (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 8 Co 83/2013 a najvyšším súdom pod sp. zn. 2 Cdo 52/2014.

Ako ďalej sťažovateľ uviedol, „... *Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 8 Co 83/2013-551 zo dňa 28.06.2013 potvrdil rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 17 C 40/2009-483 zo dňa 10.10.2012 vo výroku, ktorým prvostupňový súd určil, že zmluva o pôžičke je neplatná. Vo výroku o trovách prvostupňového konania Krajský súd v Žiline rozsudkom zrušil rozsudok Okresného súdu Žilina a vec mu vrátil na ďalšie konanie.*

Krajský súd v Žiline uznesením č. k. 8 Co 83/2013-558 zo dňa 30.09.2013 uložil odporcom 1) a 2) (sťažovateľ) povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť navrhovateľke trovy odvolacieho konania v sume 81,24 eur. Z odôvodnenia uznesenia Krajského súdu v Žiline vyplýva, že súd pri výpočte trov odvolacieho konania vychádzal zo základu tarifnej odmeny podľa § 11 ods. 1 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, keďže v danom prípade (v konaní o určenie neplatnosti právneho úkonu) nie je možné predmet sporu vyjadriť peniazmi.

Dňa 18.10.2013 sťažovateľ podal v zákonnej lehote dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Žiline. Podaným dovolaním sťažovateľ žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenil rozsudok Krajského súdu v Žiline a vo veci rozhodol tak, že žalobu zamietne, alternatívne aby rozsudok Krajského súdu v Žiline zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

Dňa 25.02.2015 Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 2 Cdo 52/2014-596 dovolanie sťažovateľa odmietol, zastavil odvolacie konanie a uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť navrhovateľke náhradu trov dovolacieho konania v sume 664,60 eur.

Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že Najvyšší súd Slovenskej republiky pri výpočte trov dovolacieho konania vychádzal z ustanovení § 9 ods. 1, § 10 ods. 1 a ods. 2 vyhlášky pri stanovení tarifnej hodnoty veci vo výške 61 408,74 eur.“.

3. Sťažovateľ sa rovnako domnieval, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania je arbitrárne a nepreskúmateľné a došlo ním k porušeniu označených práv zaručených ústavou aj dohovorom (bod 1). Zastával názor, že „... *Najvyšší súd Slovenskej republiky odklon od ustálenej judikatúry v sporoch o určenie neplatnosti právneho úkonu v otázke výpočtu trov dovolacieho konania [resp. aplikácie § 10 ods. 1 a 2 namiesto § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky] nijako nezdôvodnil a rovnako neuviedol, prečo pri určení trov dovolacieho konania vychádzal z tarifnej hodnoty sporu vo výške 61 408,74 eur aj napriek skutočnosti, že išlo o konanie o určenie neplatnosti právneho úkonu, v ktorom (tak ako vyplýva aj z doterajšej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky), nie je možné vyjadriť hodnotu sporu v peniazoch. Rovnako bez právneho dôvodu a náležitého odôvodnenia sa Najvyšší súd Slovenskej republiky odchyľil od právneho názoru Krajského súdu v Žiline vysloveného v tejto právnej veci.*“.

Arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu podľa názoru sťažovateľa vyplýva najmä zo svojvoľného postupu najvyššieho súdu, ktorý v nesúlade s obsahom doterajšej súdnej praxe a s právnym názorom krajského súdu vysloveným v predmetnej právnej veci rozhodol napadnutým rozhodnutím v časti výroku o trovách dovolacieho konania bez toho, aby odklon od ustálenej judikatúry dostatočne odôvodnil. Ako ďalej sťažovateľ poznamenal, „... *takéto arbitrárne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky porušuje právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces a v konečnom dôsledku mu odníma možnosť konať pred súdom...*

Keďže ustanovenie § 157 ods. 2 OSP platí primerane i pre konanie na dovolacom súde (§ 243c OSP), treba rovnako dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia aj pre rozhodnutie dovolacieho súdu.“.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol nálezom o porušení jeho základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, ktoré následne v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania zruší a vec vráti najvyššiemu súdu v zrušenej časti na ďalšie konanie a zároveň mu prizná úhradu trov konania.

5. Na základe výzvy bolo ústavnému súdu 15. júla 2015 doručené vyjadrenie najvyššieho súdu č. KP 3/2015-42, Cpj 27/2015 z 2. júla 2015, v ktorom dovolací súd uviedol:

„Po oboznámení sa s predmetom ústavnej sťažnosti a konzultácii veci s predsedom dotknutého dovolacieho senátu konštatujem, že napadnuté rozhodnutie vo výrokovej časti náhrady trov dovolacieho konania skutočne trpí zjavným nedostatkom, ku ktorému došlo neúmyselným postupom dovolacieho senátu. V tejto súvislosti si dovoľím poukázať na fakt, že v rozhodovacej činnosti všetkých oprávnených orgánov aplikácie práva, ktorá predstavuje zložitú tvorivú duševnú činnosť založenú na myšlienkových procesoch, môže dôjsť aj k určitým omylom či pochybeniam. Bolo tomu tak aj v danej veci.

Je nesporné, že sťažovateľ [REDAKOVANÉ] bol v dovolacom konaní pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky neúspešný a vznikla mu tak povinnosť nahradiť trovy dovolacieho konania. Ich výška v rozhodnutí však nezodpovedá ustálenej súdnej praxi pri výpočte trov v sporoch o určenie neplatnosti právneho úkonu. Späťne sa možno len domnievať, že k zlyhaniu pri ich správnom výpočte zrejme došlo v dôsledku nedôsledného posúdenia postavenia účastníkov konania a predmetu konania.

Z týchto dôvodov ponechávam na Vašej úvahe, či týmto postupom dovolacieho senátu došlo k tak intenzívnemu zásahu do práv sťažovateľa, ktorý musí nevyhnutne mať aj ústavnoprávny rozmer. Problematika náhrady trov konania, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť, spravidla nebýva predmetom ústavnej ochrany. Samotný spor o náhradu trov konania totiž obvykle nedosahuje intenzitu predstavujúcu porušenie základných práv a slobôd a z hľadiska kritérií spravodlivého procesu ho nemožno klásť na roveň procesu vedúcemu k rozhodnutiu vo veci samej. ...

Otázka náhrady trov konania môže dosiahnuť ústavnoprávnu dimenziu len vtedy, ak by bol v rozhodovaní súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo ak by súd v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (napr. v dôsledku prehnaného formalizmu či celkom nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia). Inak povedané, ak ide o rozhodovanie o nákladoch konania, i takéto rozhodnutia majú výnimočne ústavný potenciál, a to za predpokladu, že ide o chybu kvalifikovanú, ktorá svojím významom zasahuje do sféry základného práva účastníka konania na efektívnu súdnu ochranu.“

6. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 320/2015-14 z 26. augusta 2015 prijal sťažnosť na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v senáte v zložení Marianna Mochnáčová (predsedníčka senátu), Peter Brňák (sudca) a Milan Ľalík (sudca). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2016 účinného od 1. marca 2016 I. senát ústavného súdu rozhoduje v tomto zložení: Milan Ľalík (predseda senátu), Marianna Mochnáčová (sudkyňa) a Peter Brňák (sudca).

Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

7. Najvyšší súd v podaní č. KP 3/2015-65, Cpj 27/2015 z 2. októbra 2015 doručenom ústavnému súdu 12. októbra 2015 vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení zo 7. októbra 2015 doručenom ústavnému súdu 12. októbra 2015 uviedol, že *«... porušovateľ vo svojom vyjadrení k podanej sťažnosti uznáva, že rozhodnutie o výške náhrady trov dovolacieho konania trpí zjavným nedostatkom, ku ktorému došlo neúmyselným postupom dovolacieho senátu. Zároveň porušovateľ Ústavný súd SR žiada, aby posúdil, či týmto postupom porušovateľa došlo k takému intenzívnemu zásahu do práv sťažovateľa, ktoré musia mať nevyhnutne ústavnoprávny rozmer.*

Na tomto mieste si sťažovateľ dovoľuje poukázať na doterajšiu prax Ústavného súdu SR, ktorý opakovane konštatoval, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je ratione materiae aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997, IV. ÚS 348/2011). Rovnako Ústavný súd SR prezentuje vo svojich rozhodnutiach stanovisko, že rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania možno zasiahnuť do základných práv a slobôd, možno ním predovšetkým porušiť právo na súdnu ochranu (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, II. ÚS 56/05).

Sťažnosťou napadnuté uznesenie porušovateľa nemalo za následok iba vznik judikovanej povinnosti sťažovateľa uhradiť trovy dovolacieho konania v nesprávne stanovenej výške úspešnej navrhovateľke, vyčíslené porušovateľom arbitrárnym spôsobom, v rozpore s doterajšou súdnou praxou aj právnou úpravou. Následkom neústavného rozhodnutia porušovateľa môže byť vznik oveľa väčšej „škody“, vzniknutej v prípade rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách celého konania podľa nesprávnej metodiky porušovateľa. Ako totiž vyplýva z listín predložených sťažovateľom k tomuto podaniu, súd prvého stupňa po skončení dovolacieho konania prebiehajúceho pred porušovateľom, uznesením č. k. 17 C 40/2009-608 zo dňa 28.05.2015 rozhodol o trovách celého konania, ktoré správne vyčíslil podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov. Proti tomuto uzneseniu podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, ktorá odvolací súd žiada, aby o výške náhrady trov konania rozhodol v súlade s napadnutým uznesením porušovateľa.

Sťažovateľ má teda s ohľadom na konkrétne okolnosti danej veci za to, že v prípade, ak Ústavný súd SR napriek zjavnému (a porušovateľom samotným uznanému) pochybeniu porušovateľa skonštatuje, že uvedené nesprávne rozhodnutie porušovateľa nie je spôsobilé zasiahnuť do práv sťažovateľa, môže reálne nastať reťazenie nesprávnych postupov (konkrétne rozhodnutie Krajského súdu v Žiline, majúce byť v tomto štádiu rozhodovania o trovách konania, vydané) všeobecných súdov. V priamej príčinnej súvislosti s tým môže dôjsť k ďalším zásahom do práv sťažovateľa, čomu je možné nálezom Ústavného súdu SR a vyslovením jeho právneho názoru v tomto konaní, zabrániť.».

Sťažovateľ ústavnému súdu v závere oznámil, že na konštatovaní porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy netrvá a „... v tejto časti berie podanú sťažnosť spať a dovoľuje si Ústavný súd SR požiadať, aby v časti namietaného porušenia práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR konanie zastavil“. Sťažovateľ s ohľadom na uvedené zároveň požiadal ústavný súd o vyslovenie porušenia jeho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ako i práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím, o zrušenie napadnutého rozhodnutia v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania a o vrátenie veci v zrušenej časti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, ako i o úhradu trov konania vo výške 444,66 €.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľa upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Z uvedeného dôvodu senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk.

II.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

11. Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania, ktorým najvyšší súd sťažovateľa zaviazal na zaplatenie trov dovolacieho konania vo výške 664,60 € (vo výške, ktorú si uplatnila samotná žalobkyňa, pozn.), pričom najvyšší súd základnú sadzbu za úkon právnej služby určil podľa § 9 ods. 1 a § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“), vychádzajúc zo základu 61 408,74 €. Jeden úkon právnej služby teda podľa názoru najvyššieho súdu činil 546,05 €, náhrada za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné v zmysle § 16 ods. 1 vyhlášky 7,81 € a 20 % daň z pridanej hodnoty činila 110,77 €, čo spolu predstavovalo v zmysle odôvodnenia napadnutého rozhodnutia sumu 664,63 €.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

V zmysle čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

13. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). V čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku (ďalej len „OSP“) určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy).

Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08).

14. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z toho vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

15. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1

ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

16. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

17. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislé rozhodovanie všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavou a zákonom ustanovenom procesnoprávnom, ako aj hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec súdneho rozhodovania tvoria predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ktoré sú vyvoditeľné z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Všeobecný súd by mal v argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve on má poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP; napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

18. Uvedené zásady vzťahov ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci, pričom úlohou ústavného súdu bolo zistiť, či napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania je z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné.

19. Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že najvyšší súd tým, že pri rozhodovaní o náhrade trov dovolacieho konania vychádzal pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby z dikcie ustanovení § 9 ods. 1 a § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky, svoj odklon od ustálenej judikatúry v sporoch o určenie neplatnosti právneho úkonu nijako neodôvodnil a napadnutým rozhodnutím v časti náhrady trov dovolacieho konania sa tak bez právneho dôvodu a náležitého odôvodnenia odchyľil od názoru krajského súdu vysloveného v predmetnej veci v uznesení sp. zn. 8 Co 83/2013 z 30. septembra 2013, ktorým krajský súd pri výpočte trov odvolacieho konania vychádzal pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby zo znenia ustanovenia § 11 ods. 1 vyhlášky vzhľadom na skutočnosť, že v danom prípade (v konaní o určenie neplatnosti právneho úkonu, pozn.) nebolo možné predmet sporu vyjadriť v peniazoch.

Sťažovateľ svoj názor, že najvyšší súd napadnutým rozhodnutím porušil ním označené práva zaručené ústavou a dohovorom, založil na tvrdení, že najvyšší súd svoj odklon od ustálenej judikatúry v otázke výpočtu trov dovolacieho konania v sporoch o určenie neplatnosti právneho úkonu nielen že nijako bližšie nezdôvodnil, ale rovnako neuviedol, prečo pri určení trov dovolacieho konania vychádzal z tarifnej hodnoty sporu vo výške 61 408,74 €.

20. Podľa názoru najvyššieho súdu (bod 5) napadnuté rozhodnutie vo výrokovej časti týkajúcej sa náhrady trov dovolacieho konania skutočne trpí zjavným nedostatkom, ku ktorému došlo neúmyselným postupom dovolacieho senátu, v dôsledku ktorého povinnosť sťažovateľa na náhradu trov dovolacieho konania v časti určenia jej výšky nezodpovedá ustálenej súdnej praxi pri výpočte trov v sporoch o určenie neplatnosti

právneho úkonu s tým, že k zlyhaniu pri ich správnom výpočte zrejme došlo v dôsledku nedôsledného posúdenia postavenia účastníkov konania a predmetu konania.

21. Ústavný súd považuje za potrebné v úvode konštatovať, že predmetom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 17 C 40/2009, krajským súdom v rámci odvolacieho konania pod sp. zn. 8 Co 83/2013 a následne v rámci dovolacieho konania najvyšším súdom pod sp. zn. 2 Cdo 52/2014 bolo určenie neplatnosti právneho úkonu - zmluvy o pôžičke č. 5/2007 uzatvorenej medzi žalovaným v 1. rade ako dlžníkom a žalovaným v 2. rade ako veriteľom (sťažovateľom, pozn.) z 8. mája 2007, predmetom ktorej bolo poskytnutie finančných prostriedkov v sume 1 850 000 Sk v hotovosti.

Najvyšší súd napadnutým rozhodnutím dovolanie sťažovateľa odmietol, odvolacie konanie zastavil a sťažovateľa zaviazal na náhradu trov dovolacieho konania v sume 664,60 €.

22. Zo skutkového hľadiska sa ústavnému súdu javí ako nesporné, že sťažovateľ bol v dovolacom konaní neúspešný, a teda najvyšší súd napadnutým rozhodnutím v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania právne správne zaviazal sťažovateľa na ich náhradu.

Sporným ostalo iba určenie samotného spôsobu výpočtu výšky náhrady trov dovolacieho konania v dôsledku „odklonu“ najvyššieho súdu od ustálenej judikatúry v konaniach o určenie neplatnosti právneho úkonu v dôsledku aplikácie ustanovenia § 9 ods. 1 a § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky namiesto aplikácie § 11 ods. 1 vyhlášky.

23. Podľa ustanovenia § 9 ods. 1 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

Podľa ustanovenia § 10 ods. 1 vyhlášky ak nie je ustanovené inak, určuje sa základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby z tarifnej hodnoty stanoveným výpočtom v závislosti od tarifnej hodnoty (pozri bližšie toto ustanovenie vyhlášky).

Podľa ustanovenia § 10 ods. 2 vyhlášky ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.

Podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

24. Uvedená právna úprava (bod 23) rozlišuje situácie, kedy je predmet právnej služby, o ktorom prebieha súdne konanie v občianskoprávnej veci, oceniteľný (vyjadriteľný) v peniazoch (§ 10 ods. 2 vyhlášky), a kedy to tak nie je (§ 11 ods. 1 vyhlášky).

V zmysle § 9 ods. 1 vyhlášky je potrebné rozlišovať prípady, kedy sa výpočet tarifnej odmeny vzhľadom na predmet súdneho konania stanovuje na základe hodnoty veci alebo práva a kedy na základe druhu veci.

25. Vychádzajúc z uvedeného a s prihliadnutím na právnu úpravu vzťahujúcu sa na posudzovanú vec a ustálenú prax všeobecných súdov a ústavného súdu, je potrebné vychádzať z toho, že v prípade určenia neplatnosti právneho úkonu - v danom prípade neplatnosti zmluvy - ide o právo (právnu možnosť hmotnoprávneho i procesného charakteru), t. j. o taký predmet, ktorého hodnotu nemožno vyjadriť v peniazoch (§ 11 ods. 1 vyhlášky).

Predmetom konania v sťažnosťou napadnutej veci bolo posúdenie, či preskúmaný právny úkon – zmluva – bol urobený v súlade s právnymi predpismi, čo predstavuje skutočnosť objektívne neoceniteľnú peniazmi.

26. Neprichodí teda ústavnému súdu súhlasiť s napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania, keďže v posudzovanej veci bolo s ohľadom na ustálenú prax súdov pri výpočte trov konania v sporoch o určenie neplatnosti

právneho úkonu - neplatnosti zmluvy - vychádzať z dikcie ustanovenia § 11 ods. 1 vyhlášky, a teda základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby považovať jednu trinástinu výpočtového základu.

Uvedené pochybenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania v konečnom dôsledku uznala i samotná predsedníčka najvyššieho súdu (bod 5).

27. Pokiaľ za uvedenej situácie posúdil najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí v časti týkajúcej sa trov dovolacieho konania otázku určenia výšky základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby podľa ustanovenia § 9 ods. 1 a § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky, postupoval v dôsledku nedôsledného posúdenia predmetu konania v rozpore s ustálenou súdnou praxou, pretože správne mal túto otázku posudzovať v zmysle § 11 ods. 1 vyhlášky.

Napadnuté rozhodnutie v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania tak najvyšší súd učinil arbitrárnym.

Podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach posudzovaného prípadu (najmä však v kontexte existencie dvoch protichodných rozhodnutí súdov týkajúcich sa spôsobu určenia výpočtu trov odvolacieho a následne i dovolacieho konania bez náležitého odôvodnenia odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe zo strany najvyššieho súdu) išlo o také pochybenie, ktoré je z ústavného hľadiska neakceptovateľné a neudržateľné.

28. Ústavný súd preto rozhodol, že najvyšší súd napadnutým rozhodnutím v časti výroku týkajúceho sa náhrady trov dovolacieho konania porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

29. V kontexte sťažostnej námietky sťažovateľa (bod 8) týkajúcej sa jeho domnelých obáv z prípadného „výsledku odvolacieho konania“ vedeného pred krajským súdom po podaní odvolania zo strany žalobkyne voči uzneseniu okresného súdu č. k. 17 C 40/2009-608 z 28. mája 2015, ktorým okresný súd rozhodol o trovách celého konania v zmysle dikcie ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky [žalobkyňa v podanom odvolaní

mala žiadať krajský súd o rozhodnutie v súlade s napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu (t. j. podľa § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky), pozn.], ústavný súd konštatuje, že lustráciou bolo zo strany ústavného súdu zistené, že krajský súd vo veci podaného odvolania rozhodol a rozhodnutím sp. zn. 6 Co 460/2015 z 28. augusta 2015 napadnuté uznesenie okresného súdu sp. zn. 17 C 40/2009 z 28. mája 2015 potvrdil. Zmienená sťažnostná námietka sťažovateľa teda s ohľadom na uvedené neobstojí.

III.

30. Podľa § 54 zákona o ústavnom súde ak sťažovateľ vezme svoju sťažnosť späť, ústavný súd konanie o nej zastaví okrem prípadu, ak ústavný súd rozhodne, že späťvzatie sa nepripúšťa, najmä ak sťažnosť smeruje proti takému právoplatnému rozhodnutiu, opatreniu alebo inému zásahu, ktoré mimoriadne závažným spôsobom porušujú základné práva alebo slobody sťažovateľa.

31. Podaním zo 7. októbra 2015 doručeným ústavnému súde 12. októbra 2015 sťažovateľ oznámil, že „... *na konštatovaní porušenia svojho práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy netrvá a v tejto časti berie podanú sťažnosť späť*“. Zároveň ústavný súd požiadal o zastavenie konania v časti namietajúcej porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu (bod 8).

32. Ústavný súd po posúdení tejto žiadosti konštatoval, že v danom prípade neexistujú dôvody na to, aby späťvzatie sťažnosti nepripustil, a preto podľa § 54 zákona o ústavnom súde konanie o sťažnosti v časti namietajúcej porušenie základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania zastavil tak, ako to uviedol v bode 3 výroku tohto nálezu.

IV.

33. V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

34. V zmysle § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

35. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 52/2014 z 25. februára 2015 v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde zároveň rozhodnúť o jeho zrušení v tejto časti a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľa vec vrátiť v zmysle § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde v zrušenej časti týkajúcej sa náhrady trov dovolacieho konania najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku tohto nálezu).

36. Po zrušení napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania a vrátení veci na ďalšie konanie v zrušenej časti bude najvyšší súd povinný opätovne rozhodnúť o výške náhrady trov dovolacieho konania, na úhradu ktorých správne zaviazal žalovaného v 2. rade (t. j. sťažovateľa, pozn.), pričom bude viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v časti II tohto nálezu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

37. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní o sťažnosti a ktoré si uplatnil v celkovej výške 444,66 € za tri úkony právnej pomoci (príprava a prevzatie vecí, spísanie ústavnej sťažnosti a spísanie stanoviska).

38. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd úhradu priznal za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti, písomné podanie na súd), každý úkon po 139,83 €, k tomu 3 x režijný paušál po 8,39 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 444,66 €.

39. Priznanú úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet Advokátskej kancelárie Adriana Sojková - ADVOKAT DCA s. r. o., Námestie Matice slovenskej 4262/23, Dubnica nad Váhom (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 ods. 1 OSP), v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

40. Vzhľadom na dikciu ustanovenia čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2016